

עין משפט נר מצוה
בן א ב ג ד מו פיי מהל'‏ אסורי ביאה הלוי' ופי'‏ מהל' משכב ומושג הלוי'‏ ז ה ו מיי פ"א מהל' משכב ומושג הלוי'‏
ז ‏ מיי פ"ה מהל' אסורי ביאה הלוי' טושי"ע יו"ד ס' קפס עפ"ק 16:
יח ‏ ח מיי שס הלוי': יט ט י ב מיי פ"ה מהל' אסורי ביאה הלוי' טושי"ע יו"ד ס' קפג עפ"ק 16:
כ ‏ ל מיי פ"ה מהל' אטת הטומאה הלוי':
כא ‏ מ מיי פ"ה מהל' אטת הטומאה הלוי' ופי' מהל' טומאת מת הלכס ג': כב ז מיי פ"ה מהל' אטת הטומאה הלוי':
כג ‏ ס מיי פ"ו מהל' תרומות הלוי':

תוס' הרא"ש

בגנו שיצא ולד דרך דופן ודם דרך רחם וכוירשא פליגי באשה אם היא ובה ובסיפא פליגי בדם אם הוא טמא ופריך ליה רב יוסף חדא דהיינו רישא הוא כהא חליא וחד טעמא הוא: ואזדא ר' יוחנן לטמיה וקשה דהא ר' יוחנן משום רשב"י קאמר לה ומודה ר"ל דר' שמעון בעי שיצא מדור דרך ערוהה וגראא לפי דריל קאי אברוייאת לשוניי שניויא אחרינא כגון שיצא ולד דם דרך דופן. וה"ק לדברי הטמאם בדם טמאם באשה כלומר מי שטמאם בדם היינו בטמאם באשה דלא חשיב ליה לידה וילדות בזוב היא אפי"ם שלא יצא מדורא דר' ערוהה היא טמאה וגם הדם טמא ולדברי הטמאם בדם היינו משום דמטהר באשה דחשיב ליה לידה ומקושי טטהר הלכך היא טהורה והדם טהור ודקא קבשיי אבל בשופי טמא אפי"ג דקאחי דרך דופן דר' שמעון לא בעי שיצא מדור דרך ערוהה. ורישא אינו ביצא ולד דרך דופן ודם דרך רחם וסיפא דריש ולד דם דרך דופן וקמי' דלא בעינן שיצא מדורא דרך ערוהה. ור' יוחנן אמר אף לדברי הטמאם בדם מטהר באשה ולכ"ע בעי שיצא מדור דרך ערוהה ורבנן לא מטמו בדם אלא משום דנגע במקור: ודבר' ר' שמעון דיה כבועלה והתניא כו'. תימה כיון דמדמי משמשת לפולטת לרבנן נמי היקשי למה לי מיהיה תיפוק לי מורחצו. וליכא למימר דהא דמטמא קרא משמשת כשיצא לחוץ ונגע עד מאבראי אד"כ מאו איש נפקא. וי"ל דלרבנן ניוחא ליה דאיצטריך יהיה ליה למימר דרוראה הויא לכל דבר מדורי ליה קרא דאיירי בדה וזבה ואי לא חביב אלא קרא

דדורחו הוה נפקא לן מיניה דמטמאה בפנים כבחזין אבל לרבנן למה להו קרא דדורחו דהך קרא דיהיה שמעינן שפיר דרוראה הויא מטמאה בפנים כבחזין. וי"ל דאי לאו קרא דדורחו דר"מ טומאה באשה ששמשה טמאה מחמת שי"ל לא הוה דרשי' יהיה דפולטת שי"ל כיון דלא אשכחן בשום דוכותא דאשה טמאה מחמת שי"ל: **כאן** בפולטת כאן במשמשת. תימה היכא טעי תלמודא לדמיוי משמשת לפולטת דהא קרא במשמשת חביב דכתיב ואשה אשר ישכב איש אותה וי"ל דההא טעי בלישנא דברייתא דקתיי מפני שטומאת בית הסתרים היא דמשמעת דה"ק דאפי"ג דבגי טומאות בעילמא בית הסתרים לא מטמו במגע הכא גזירת הכתוב הוא דמטמא כאלו נגע בה בגלוי ס"ד דה"י בפולטת ומי"מ משני ליה כאן במשמשת וח"י גזירת הכתוב דמשמשת טמאה בכל ענין אפי' בבית הסתרים והלך מוסקנא ניוחא נמי לרבנן דאיצטריך קרא דיהיה דלא שמעינן דפולטת מטמא בפנים למה

מא:

וּאֲזָדָא ר' יוחנן לַטַּעֲמִיָּה. וְאִ"ת והא משמיה דר"ש קאמר ור"ל נמי מודה דר' שמעון מטהר באשה דקאמר לדברי המטהר בדם מטהר באשה וי"ל דה"פ מילתיה דר"ל לדברי המטמא בדם מטמא באשה משום ראייה ומיירי כגון שיא הולד והדם דרך דופן וצקושי ללאו קושי דולד הוא ורבי שמעון דמטהר בדם מטהר באשה דולד הוא וקושי קמוץ ללידה רחמנא טהריה אכל אי לאו ולד הוא אף לרבי שמעון טמאה דלא צעינן שיא דרך ערוהה לכ"ע ור' יוחנן אמר דאף רבנן מטהרי באשה דצעינן שיא דרך ערוהה לכ"ע והשתא קאמר שפיר ואזדא רבי יוחנן לטעמיה אפי"ג דמשמיה דרבי שמעון קאמר דמדדרי שמעון נשמע לרבנן: **וּסְבַר ר"ש** דיה בבועלה והתניא וכו'. אפי"ג דקרא במשמשת

איירי סבר המקשה דמטעם משמשת לא היתה טמאה אי לאו משום שהורע נפלט לבית החיטון וא"ת לרבנן נמי תקשה דלמאי איצטריך קרא תיפוק ליה מיהיה ויש לומר אף דרבי שמעון אדריבי שמעון פריך וכי משני כאן צפולטת כאן במשמשת אחי נמי שפיר אף לרבנן איצטריך קרא למשמשת אפי"פ שנכנס הורע ממחלה לבית הפנימי ולא יאכל לבית החיטון דאי יאכל תיפוק ליה משום פליטת הורע ואפילו למי"ד לעיל במקום שהשמש דש הוי בית החיטון היינו נאדם ציוני וכן באשה ציונית אכל נגדול וקטנה משכחת לה שפיר שהורע נכנס לבית הפנימי ממחלה אי נמי שחא לרבנן לא מטמא משום פליטת זרע אלא כשהיה הורע צבית הפנימי ונפלט לחיטון אכל כשעומד הורע בחיטון במקומו ולא נפלט שם ממקום אחר לא מטמא אלא משום משמשת: **פּוֹלְטָת תִּיפּוּק לִיָּה** דהא שמששה יהיה יודע דלישני ליה

כשטבלה לשמושה דהא כתיב וטמאה עד הערב אלא משום דצעי למפרך מרבא דלמר כל שלשה לא מהני לה טבילה ואם תאמר בלאו הכי מצי לאקשויי מרבא אקרא ויש לומר דקרא איכא לאוקומי דלולא איחי כזרעה אי נמי כשקנשה ענמה יפה דאפשר לכבד הבית שלא ישתיר כלום דמתן במס' מקוואות (פ"ח מ"ד) האשה שמששה את ביתה וירדה וטבלה ולא כבדה את הבית כאלו לא טבלה אכל השתא למאי דמשני כאן צפולטת כאן במשמשת פריך שפיר דאי איתא דכבדה הבית אם כן תיפוק ליה דהרי פלטה:
מסתברא

הוא לא קשיא כאן במשמשת כאן בפולטת פולטת תיפוק ליה דהא שמושה בשטבלה לשמושה למימרא דמשמשת בטומאת ערב סגי לה והא אמר רבא ממשמשת כל שלשה ימים אסורה לאכול בתרומה ע"שאי אפשר לה שלא תפלוט הכא במאי עסקינן שהטבילוה במטה מכלל דכי קאמר רבא דאזלה איהי בכרעהה וטבלה דילמא בהרי דקאזלה שדיתא וכו'

ללמדנו שאפי' לא נגע צורה מבחון צקרי טמאה מפני טיפת תשמיש והנוכך להשמיענו שטמאה דאי לא אשמעי' לא היה (א) קיימא לן מפני שהיא טומאת בית הסתרים ואינה מטמאה אלא מפני שגזירת הכתוב הוא. אלאמא לא אמרינן דדיה כבועלה: **במשמשת**. גזרת הכתוב ולא צפולטת: **פולטת תיפוק ליה**. דקודם יליאתו חוץ טמאה היא דהא שמששה: **בשטבלה לשמושה**. ולמחר פלטה וקאמר לך ר' שמעון דא דיה כבועלה: **כל שלשה נוי**. וכיון דכל שלשה אסורה משום תשמישה דיה כבועלה היכי משכחת לה אי לאחר שלשה אפי' יאכל נמי טהורה דהא שכבת זרע מוסרת היא: **הכא צמאי עסקינן**. הא דקאמר ר"ש דטהורה כטבלה לתשמישה שהטבילוה צמטה דכיון דלא זזה ממקומה אפשר לה בלא פליטה: **מכלל**. דהא דרבא כגון דלולא איחי כזרעה א"כ מאי אי אפשר שלא תפלוט כל שלשה דמשמע טמאה ודאית הא בחזקת טהורה היא טפי דאיכא למימר צהדי דלולא ומסגי"א כזרעה שדימיה לכוילה קודם טבילה:

יוצא דופן פרק חמישי נדה

ודם דרך רחם. בשלשת ימי הקושי קודם לידה ואמור רבנן דזיבה היא דלא מטהר לה ולד ללאו לידה היא ורבי שמעון מטהר (א) לטמא הואיל וימי זיבה הן ודם קושי בימי זיבה רחמנא טהריה: **שיא ולד** ודם דרך דופן. ופלוגמא אחריתי היא ולאו אקושי קאי דרישא איירי כשיא דס דרך רחם קודם לידה:

רבנן סברי מקור מקומו טמא. הלכך טיפת דם מטמאה. ואפי"ג דדרך דופן לאו ראייה היא לטמא את האשה טומאת שצעה מיהו טיפה ענמה מטמאה צמגע משום דנגע במקור ומקור מקומו טמא. ורבי שמעון סבר מקור מקומו טהור מלטמא טיפה הנוגעת בו הלכך כי אתא דס דרך דופן טהור מלטמא וכדם מכה דמי וכי אתא נמי דרך רחם טהור כל ימי זיבה היכא דליכא שופי סמוך ללידה דולד מטהרו ואפי"ג דולד דרך דופן נפק: **מטמא באשה**. טומאת צנעה משום ראיית נדה ואפי"ג דצא דרך דופן: **שנעקר**. חמיצת צמר: **נחושפת**. שוליצ' והיינו מקור וכתיב ותגלי ערומוך אלמא נעקר ונשפך לארץ קרי ליה ערוה כאלו הוא צמקומו הילכך טמא. נחושפת שוליס דלאמר צמכת צבת (דף מא.) מפני שמושתה מתממטה וצטהרות נמי צכמה דוכתינ נחושתו של תנור (כלים פ"ח מ"א): **לטומאת ערב**. מפני שנגעה בו צבילתיה: **טיפי מרגליות**. דס לנן ונולדו: **לטומאת ערב**. מפני שנגע במקור ונוגע בה: **מעלמא**. מן הדלדלין: **כשהסינוקס יושבת**. נפתח רחמה קלת: **א"ר יוחנן**. לשון קושייה הוא: **אוסו מקום**. מי קרי בצצרהי' כולו חוץ הוא ואפי' אכל מגע שרץ דקיימא לן אין מגע בית הסתרים מטמא גלוי הוא אם נגע שם שרץ: טומאת בית הסתרים לקמן [גמ]. יליף מייודי לא שטרף צמים (ויקרא טו) דלאו צר טמוי הוא וצפורת כהניס"י נמי מינה נפקא לן: כמין שניס"י שם בחוץ הרחם תלמולי צמר: **שהשמש**. אבר: **תלמוד לומר וזכה צצצרה**. ואפי"ג דנדה כתיב מדאפקיה בלשון וזכה ילפינן זיבה: **ויסב**. וזכה צצצרה: **נועלה**. צעל קרי אינו מטמא עד שתאכל טומאתו לחוץ כדכתיב (שס טו) ואשר תאכל ממנו שכבת זרע: **ה"ג צתורת כהניס"י** מה צא זה ללמדנו אם לענין הנוגע בשכבת זרע **הרי כבר אמור למטה אלא מפני כו'**: (ג) **מה צא זה ללמדנו**. הא משום טבילה דיידיה לא איצטריך דהא כתיב לעיל [שס] ואיש כי תאכל ממנו שכבת זרע ואם ללמד עליה שזריכה טבילה אם נגע צצרה מבחון ששכבת זרע כשיצתה ממנו הרי כבר אמור למטה צצצרת אמור אל הכהנים (ויקרא כג) או איש אשר תאכל ואמר לקמן צפרקין (דף מג:) מניין לנוגע צצ"ל או איש אלמא מיינה נפקא לן: **אלא**. צא

ללמדנו שאפי' לא נגע צורה מבחון צקרי טמאה מפני טיפת תשמיש והנוכך להשמיענו שטמאה דאי לא אשמעי' לא היה (א) קיימא לן מפני שהיא טומאת בית הסתרים ואינה מטמאה אלא מפני שגזירת הכתוב הוא. אלאמא לא אמרינן דדיה כבועלה: **במשמשת**. גזרת הכתוב ולא צפולטת: **פולטת תיפוק ליה**. דקודם יליאתו חוץ טמאה היא דהא שמששה: **בשטבלה לשמושה**. ולמחר פלטה וקאמר לך ר' שמעון דא דיה כבועלה: **כל שלשה נוי**. וכיון דכל שלשה אסורה משום תשמישה דיה כבועלה היכי משכחת לה אי לאחר שלשה אפי' יאכל נמי טהורה דהא שכבת זרע מוסרת היא: **הכא צמאי עסקינן**. הא דקאמר ר"ש דטהורה כטבלה לתשמישה שהטבילוה צמטה דכיון דלא זזה ממקומה אפשר לה בלא פליטה: **מכלל**. דהא דרבא כגון דלולא איחי כזרעה א"כ מאי אי אפשר שלא תפלוט כל שלשה דמשמע טמאה ודאית הא בחזקת טהורה היא טפי דאיכא למימר צהדי דלולא ומסגי"א כזרעה שדימיה לכוילה קודם טבילה:

ועוד נתן בפי' ח' דמס' מקואות האשה ששימשה את ביתה וירדה וטבלה ולא כבדה את ביתה כאלו לא טבלה. וי"ל דמהך פירכא מיתיצא פירכא קמייתא דמקרא לא מצי לאקשוויי לרבא דאיכא לאוקומי כשכבדה את ביתה אבל השתא דמוקי חך קרא דדורחו במשמשת ע"כ מיירי דלא כבדה את הבית דאי כבדה תיפוק לי דטמאה משום דנגע שי"ו בבשרה מבחזין דהרי פלטה:

מסורת הש"ם

(א) [נעיל טו. ופי"ג. ט] מוטת די': א [נעיל כא: ופי"ג, ד] לקמן מב': (א) וייקרא טו, ו [מולין עכ:], (ו) [מלרע דזיבס סוף פסק ד], (ח) [מלרע דזיבס סוף פסרה ג],

‏

תורה אור השלם

- ↑ ואיש אשר ישכב את אשה חוץ וגלה את ערוהה את מקרה הערה ויהי גליתה את מקור דמיה ונכרתו שניהם מקרב ענקם: ויקרא כ יח
- ↑ בה אמר אדני אלוהים יען השפך בחשתך ותגלה ערותך בתוניתוך על מאהבך ועל כל גלילי תוצבותיך וברדמי בגדי אשר נתת להם:
- ↑ ואשה אשר ישכב איש אתה שכבת זרע ויחצו במים וטמאו עד הערב: במים וטמאו עד הערב: ויקרא טו יח

‏

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ודם וסי' ור' שמעון מטהר מלטמא: (ב) ד"ה מה צא זה וד"ה אלא דריא וצא"ל מנת ש"ז ורחיצ במים ואם ללמד וסי' ואמר לקמן צפרקין י"ב דף מג ע"ב ומוס' לשם מפרש למאי איצטריך או איש ולא ילפינן ליה מוכל צנד וכו' עור אשר עליו ע"י ויכנס ממים וגו': (א) בא"ד לא אשמעי' לא הוה דיעינן ליה מפני שהיא:

‏

גליון הש"ם

גמ' שאי אפשר לה שלא תפלוט. ע' יבמות לד ע"ב מד"ה טהורה:

‏

מוסף רש"י

ובמקור מקומו טמא. וכל דם הנא דרך שם ואפילו אינו טמא, הוי א"ל הטומאה לטמא אדם טומאת ערב (שפי' טו.) דרך ערוהה. לאקוץ דרך דופן דלא (מכות יד.) שמיטמאה בפנים כבחזין. מלמך שיא מן המקור לצדודור והעמדו כסליה, מדי הוא מטמאה, משא"כ כוז ובעל קרי, דלון מטמאין עד שתאכל טומאתן לחוץ (שפי' כא.).

‏

תוס' הרא"ש (המשך)

לי קרא דדורחו תיפוק לי שדרך תשמיש נגע שי"ז בבשרה. וי"ל אינה מטמאה אלא בבית החיצון ומשמשת טימא הכתוב אפי' נכנס הורע לבית הפנימי ולא נגע כלל בחיצון: לביטראי דמשמשת בטומאת ערב סגי לה והאמר רבא. תימה דמשמע דלא קשה מהא מילתיה דרבא אלא לפי דשמעתין ואמאי דכלא סוגיא דשמעתין הוה מצי לאקשוויי מקרא לרבא דבקרא משמע דלית ליה אלא טומאת ערב דכתיב ורחצו במים וטמאו עד הערב. וע"ק מאי פריך מהא דקאמר בטומאת ערב סגי לה לימא דמיירי כגון בקנחה יפה יפה עצמה או רחצה בחמין דע"כ אפשר לה לכבד את הבית יפה שלא ישתייר בה שי"ו כדאמרינן ביבמות ס"פ אלמנה גבי משמשת טובלת ואוכלת ובהאשה רבה ועומדת מחזיקו וטובלת וכו' בתרומה.

ועוד נתן בפי' ח' דמס' מקואות האשה ששימשה את ביתה וירדה וטבלה ולא כבדה את ביתה כאלו לא טבלה. וי"ל דמהך פירכא מיתיצא פירכא קמייתא דמקרא לא מצי לאקשוויי לרבא דאיכא לאוקומי כשכבדה את ביתה אבל השתא דמוקי חך קרא דדורחו במשמשת ע"כ מיירי דלא כבדה את הבית דאי כבדה תיפוק לי דטמאה משום דנגע שי"ו בבשרה מבחזין דהרי פלטה: